

specialists of the noted direction in Ukrainian Higher educational establishments.

Key words: professional competence of specialist, professional readiness, professionalism, qualities of professionally-personalities.

Стаття надійшла до редакції 21.02.2013 р.

Прийнята до друку 26.04.2013 р.

Рецензент – канд. пед. наук, доц. Пономарьова О. М.

УДК 378.147:793.31

О. В. Мартиненко

**ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ
ХОРЕОГРАФІЇ ДО РОБОТИ В ДИТЯЧОМУ
ТАНЦЮВАЛЬНОМУ КОЛЕКТИВІ**

Одним із пріоритетних напрямів професійної підготовки майбутніх учителів хореографії є формування їх готовності до керівництва дитячим танцювальним колективом. Від ступеня готовності випускників педагогічних вузів до виконання своїх професійних обов'язків у роботі з дітьми, вміння користуватися передовими теоріями і методами, залежить ефективність і якість хореографічного навчання дітей в системі позашкільної освіти, результативність їх всебічного розвитку.

Сучасна система навчання студентів хореографічного напрямку має відповідати тенденціям розвитку суспільних потреб і спиратися на педагогічні та мистецькі інновації. Визначимо ряд важливих моментів, які характеризують хореографію сьогодення: масовий попит на сучасні стилі танцювального мистецтва в наслідок їх популяризації у засобах масової інформації (телевізійні проекти «Танцюють всі», «Танці з зірками», «Майданс»); комерціалізація послуг додаткової освіти, яка позбавляє можливості навчання здібних та хореографічно обдарованих дітей; зниження якості дитячого танцювального репертуару, яке виражається у відсутності художньо-естетичної та навчально-виховної його спрямованості; зменшення популярності народної хореографії, що призводить до втрати інтересу населення до національних танцювальних джерел і позбавляє молодь можливості пізнання яскравого колориту українського танцю. Це змушує готувати спеціалістів нової формації здатних у сучасних умовах керувати дитячим танцювальним колективом і вирішувати актуальні проблеми педагогічної та мистецької освіти.

Питання теорії та методики хореографічної роботи з дітьми вивчали Г. Березова, Л. Бондаренко, А. Брусніцина, О. Мартиненко, О. Риндіна, О. Ситова, А. Тараканова, П. Фриз, А. Шевчук та інші.

Авторами розглядалися завдання, зміст, форми організації навчально-виховного процесу в дитячих хореографічних колективах, методи керівництва танцювальною діяльністю в різні вікові періоди, шляхи оптимізації творчого процесу балетмейстера в роботі з дітьми, естетичні та моральні аспекти виховання дітей засобами хореографічного мистецтва.

Останнім часом опубліковано ряд наукових праць, які висвітлюють проблеми фахової підготовки майбутніх педагогів-хореографів, керівників хореографічних колективів (Л. Андрощук, О. Бурля, С. Забрєдовський, О. Таранцева, Т. Тарасенко, Т. Сердюк, М. Рожко, Ю. Ростовська, Ю. Шмакова). Досліджуючи проблеми професійної підготовки вчителів хореографічного напрямку, науковці наголошують на важливості професійно-педагогічної спрямованості освіти, удосконаленні теоретико-методичної, фізичної (виконавської) та психолого-педагогічної основ навчання, розвитку професійно важливих якостей, виробленні індивідуального стилю діяльності, використанні диференційованого підходу, активізації самостійної роботи студентів. Не зважаючи на досить широкий спектр наукових досліджень, присвячених проблемі формування готовності майбутніх учителів хореографії до професійної діяльності, питання їх цільової фахової підготовки до керівництва дитячим хореографічним колективом детально розглядалися лише в дисертаційному дослідженні Олени Бурлі, яка зробила змістовну характеристику основних компонентів професійно-педагогічної діяльності керівника дитячого хореографічного об'єднання та розробила практичні рекомендації щодо вдосконалення педагогічно-хореографічної підготовки майбутніх вчителів хореографії.

Аналіз досліджень дозволив нам дійти висновку, що проблемі професійної підготовки майбутнього вчителя хореографії до роботи в дитячому танцювальному колективі приділялося недостатньо уваги. Ми вважаємо, що сучасна система хореографічної освіти має логічно поєднувати традиційні та інноваційні педагогічні технології, враховувати концептуальні зміни, які відбулися в хореографічному мистецькому просторі і разом з тим зберігати класичну модель теоретичної та методичної підготовки спеціаліста, кращі світові й українські хореографічні традиції, дотримуватись суспільних вимог до керівника дитячого колективу, спиратися на передовий досвід роботи провідних діячів хореографічного мистецтва.

Мета статті полягає у визначенні інноваційних методів професійної підготовки майбутнього вчителя хореографії до роботи в дитячому хореографічному колективі.

Професійна спрямованість студента-хореографа – це особистісна характеристика, яка включає професійно-педагогічні якості, художньо-естетичні потреби, інтереси, знання, вміння та навички, які формуються під впливом професійного середовища і сприяють успішності процесу засвоєння теорії та методики педагогічної діяльності та духовно-

творчому становленню особистості майбутнього спеціаліста. Успіх професійної діяльності майбутніх учителів хореографії безпосередньо залежить від того, як здійснювалася їх фахова підготовка та наскільки органічно розвивалася особистість студента під час навчання.

Важливою складовою професійної підготовки майбутніх хореографів є дисципліна «Теорія та методика роботи з дитячим хореографічним колективом». Її актуальність визначається тим, що результати аудиторного навчання (лекційні та практичних заняття), самостійної роботи, наукової діяльності, навчальних та виробничих практик у дитячих хореографічних колективах, дозволяють створити фундаментальну базу для самостійної практичної діяльності випускників. У процесі навчання майбутні спеціалісти мають засвоїти не тільки завдання, які стоять перед ними як керівниками-наставниками, але й конкретні шляхи їх реалізації. Студенти вчаться визначати завдання та зміст хореографічної роботи, планувати навчально-виховний та творчий процес, розробляти конспекти різних форм роботи та проводити їх фрагменти, добирати танцювальний репертуар для певної вікової категорії тощо. Вони навчаються визначати своє творче кредо, розширюють науковий і загальнокультурний світогляд, покращують професійну ерудицію та компетентність, зміцнюють педагогічні та мистецькі погляди та переконання. Отже, вивчення цього курсу цілеспрямовано готує студентів до роботи у танцювальних колективах.

Аналіз навчально-методичної літератури з даної дисципліни (О. Голдрич «Методика роботи з ХК» (2002 р.), Б. Колногузенко «Методика роботи з ХК. Хореографічна робота з дітьми» (2004 р.), В. Кирилук «Педагогічні основи формування ДХК» (2006 р.), В. Годовський, Л. Савчин «Методика роботи з ХК» (2012 р.), О. Мартиненко «Теорія та методика роботи з ДХК» (2012 р.)) показав, що автори поверхово наголошують увагу на застосуванні новітніх технологій у підготовці керівників танцювальних колективів і переважно розкривають традиційні форми та методи роботи до яких відносять: розвиток виконавської техніки, складання комбінацій та етюдних форм, розробку та проведення фрагментів хореографічних занять, постановку танцювальних номерів, вивчення історії та методики хореографії.

Сучасні підходи до інновацій в педагогічній сфері дозволили нам визначити *інноваційні методи* підготовки вчителів хореографії: створення навчальної середовища для саморозвитку студента, активізації його пошуково-наукової та пошуково-творчої діяльності; індивідуалізація і диференціація навчально-пізнавальної діяльності, формування індивідуального педагогічного та творчого стилю; розвиток лідерських та діалогічних здібностей; міжпредметна інтеграція, активне сприйняття інформації через навчально-пізнавальні ігри та комп'ютерні технології.

З метою розвитку комунікативних вмінь та навичок студентів, їх організаторських здібностей, особистісних якостей (ініціативності, відповідальності та ін.), удосконалення культури поведінки у соціально-

побутовій сфері життєдіяльності, в зміст практичних занять з дисципліни «Теорія та методика роботи з ДХК» ми включали соціально-побутові та професійні навчальні ігри. Серія соціально-побутових ігор сприяла розвитку у студентів вміння вести діалог, презентувати свої творчі роботи, популяризувати хореографію серед населення тощо. Проведення професійних навчальних ігор було спрямоване на формування у майбутніх спеціалістів навичок і вмінь професійної хореографічної та педагогічної діяльності. Наприклад, вміння методично грамотно та доступно пояснити дітям виконання того чи іншого руху, вирішити конфліктну ситуацію в колективі, обґрунтовано пояснити вибір солістів, вести діалог з адміністрацією та батьками тощо.

Систематичне застосування навчальних ігор, як засобу імітації професійної діяльності дало змогу надати навчання предметний та соціальний контексти, змоделювати більш ефективні (порівняно з традиційним навчанням) умови формування особистості майбутнього спеціаліста, розкриття його індивідуальності. Так, під час вивчення теми «Планування навчально-виховного процесу в ДХК» ми використовували навчальну гру «Методична рада» під час якої частина студентів (керівники хореографічних колективів) презентували свої авторські програми (репертуарні плани), а інші (члени методичної ради) задавали їм проблемні запитання. На практичних заняттях з теми «Методологічні основи організації та управління ДХК» ми розігрували ситуацію прийому дітей у колектив і перевірку їх хореографічних даних, з теми «Заняття, як основна форма роботи в ДХК» – проводили фрагменти різних видів занять (ознайомчих, сюжетних, інтегрованих, контрольних). Вивчаючи тему «Виховна робота в ДХК», ми розбирали конфліктні ситуації, розігрували фрагменти проведення етичних бесід з дітьми та інше. Отже, в кожній темі курсу «Теорія та методика роботи з ДХК» обов'язковим було використання навчальної гри, організація якої активізувала процес навчання студентів і сприяла розвитку їх професійних якостей.

Проблема формування готовності до професійної діяльності майбутніх вчителів хореографії пов'язана з оновленням змісту освіти, в якій перевага має надаватися не стільки обсягу фахових знань, умінь і навичок, скільки їх глибині, системності, усвідомленому сприйманню й достатності для подальшої педагогічної діяльності. Це можливо вирішити за допомогою застосування методів міжпредметної інтеграції. Так, у зміст практичних занять з теорії та методики класичного (народно-сценічного, сучасного та ін.) танців поряд з розвитком виконавської майстерності викладачі включали проблемні ситуації («Декілька дітей у групі не чують музики. Це відволікає інших від правильного виконання вправ класичного екзерсису. Як виправити цю ситуацію?»); творчі завдання («Розробіть та презентуйте ігрові (комп'ютерні) методи для виявлення обізнаності дітей у народному (бальному) мистецтві», «Вигадайте ігрові методи ознайомлення дітей з позиціями рук (ніг) у класичному танці»), бліц-опитування з надання характеристики певним

рухам, з методики виконання або навчання тих чи інших вправ тощо. Такі методи роботи сприяли усвідомленому поєднанню теоретичних знань студентів із практичними навичками, розвитку їхньої уважності, творчого мислення, вміння аналізувати та виправляти помилки.

З метою активізації науково-пошукової та пошуково-творчої роботи студентів, індивідуалізації й диференціації їх навчально-пізнавальної діяльності нами було оснащено навчальну середу для їх саморозвитку: бібліотечний сайт електронних навчальних посібників та статей з хореографії, творча лабораторія з фонотекою та відеотекою зразків хореографічної музики та балетмейстерських робіт; електронні та друковані завдання з методичними рекомендаціями до самостійної роботи з кожної дисципліни хореографічного циклу.

Поряд з традиційними формами наукової роботи (написання курсових, дипломних та магістерських робіт), ми залучали студентів до роботи у наукових гуртках та науково-творчих лабораторіях у відповідності до їх здібностей та інтересів («Інноваційні підходи до організації навчально-виховного процесу в ДХК», «Розвиток духовності майбутніх педагогів-хореографів засобами українського мистецтва», «Лабораторія сучасного танцю» та ін.). Результати наукових досліджень студенти презентували на наукових конференціях, відображали у змісті наукових статей, тез, стендових доповідях, комп'ютерних презентаціях, оформленні передового педагогічного досвіду кращих керівників хореографічних колективів. Творчі досягнення студентів презентувалися шляхом проведення ними власно розроблених майстер-класів, творчих проєктів у дитячих хореографічних колективах («Танцювальний флешмоб», «Танці з батьками», «Діти за відродження української культури»), оцінювалися на конкурсах студентських балетмейстерських робіт. Такі заходи сприяли органічному розвитку особистості студента, формуванню його індивідуального педагогічного та творчого стилю, практичній професійній підготовці до самостійної діяльності.

Узагальнюючи вищесказане, відзначимо, що активне застосування в системі професійної підготовки майбутнього вчителя хореографії інноваційних та інтегративних методів навчання значно покращило показники успішності студентів, сприяло свідомій активізації їх саморозвитку, професійного самовдосконалення, підвищенню інтересу до наукової та творчої діяльності, формуванню індивідуального педагогічного стилю.

Перспективи подальших пошуків у напрямі дослідження ми вбачаємо в обґрунтуванні та експериментальній перевірці нових інноваційних технологій підготовки студентів до керівництва дитячим танцювальним колективом в умовах розвитку сучасного суспільства (інтердисциплінарність, акцентуація дослідження, ексцлакація та ін.).

Список використаної літератури

1. Андрощук Л. М. Формування індивідуального стилю діяльності майбутнього вчителя хореографії / Людмила Михайлівна Андрощук // Збірник наукових праць. Частина 2. – К. : Міленіум, 2005. – С. 9-16. 2. Бурля О. А. Формування педагогічної майстерності керівника дитячого хореографічного об'єднання : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.06 «Теорія, методика і організація культурно-просвітньої діяльності» / Олена Анатоліївна Бурля. – К., 2004. – 20 с. 3. Організація та проведення ділових педагогічних ігор : метод. рек. / укл. М. І. Воровка. – Запоріжжя, 2006. – 46 с.

Мартиненко О. В. Професійна підготовка майбутнього вчителя хореографії до роботи в дитячому танцювальному колективі

У статті висвітлено основні тенденції розвитку хореографічного мистецтва у відповідності до соціальних потреб сучасного суспільства, визначено інноваційні методи підготовки студентів до керівництва дитячим танцювальним колективом та надано приклади їх застосування з досвіду роботи автора статті.

Ключові слова: вчитель хореографії, керівник дитячого танцювального колективу, традиційні та інноваційні методи навчання, професійна спрямованість студента-хореографа.

Мартыненко Е. В. Профессиональная подготовка будущего учителя хореографии к работе в детском хореографическом коллективе.

В статье раскрываются основные тенденции развития хореографического искусства в соответствии с социальными потребностями современного общества, определены инновационные методы подготовки студентов к руководству детским танцевальным коллективом и даны примеры их использования из опыта работы автора статьи.

Ключевые слова: учитель хореографии, руководитель детского танцевального коллектива, традиционные и инновационные методы обучения, профессиональная направленность студента-хореографа.

Martynenko H. V. The Professional Training of Future Choreography Teacher for the Work in the Children's Dance Collective

The article is devoted to the determination of the number of important tendencies which characterize the modern choreography and prognosticate the training of new specialists' stratum, which is able to manage the children's collective in present-day conditions and to solve the actual problems of pedagogical and art education, such as: the massive demand for modern styles of dance art as a result of their promotion in the mass media, the commercialization of services of additional education, which eliminates the

possibility of training of choreographic gifted children, the reducing of the quality of children's dance repertoire, reducing of folk dance's popularity.

The modern system of choreographic education has to unite logically the traditional and innovative pedagogical technologies, to take in account the conceptual changing, which happened in the choreography space and to save the classical model of the theoretical and methodical training of the specialist, the best worldwide and Ukrainian dance traditions, to keep the social demand of for the personality of the manager of dance collective, to base on the modern experience of outstanding leaders of the choreography art. The modern technologies in pedagogical sphere allowed to determine the innovative methods of training of future teachers of choreography: the creating of the teaching environment for the self-development of the student, the activation of student's scientific-research and research-creative activity, the individualization and differentiation of studying-cognition activity, the forming of the individual pedagogical and creative style; the development of leader's and dialogical skills, interdisciplinary integration, the active the perception of information through educational games and computer technologies.

The results of testing of the marked methods of teaching prove the significant improvement of the students' achievements, the conscious activization of their self-development, professional improvement, the increasing of interest to the scientific and creative activity the forming of the individual pedagogical style.

Key words: teacher of the choreography, the director of the children's dance collective, traditional and innovative methods of teaching, the professional orientation of students-choreography.

Стаття надійшла до редакції 15 02.2013 р.

Прийнята до друку 26.04.2013 р.

Рецензент – д-р пед. наук, проф. Коваль Л. В.

УДК 378.016: 786.2

О. П. Мельник

**КРЕАТИВНО-ПРАКСЕОЛОГІЧНИЙ СТРУКТУРНИЙ
КОМПОНЕНТ ДОСВІДУ МУЗИЧНО-ПРОСВІТНИЦЬКОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ**

Останнім часом в освітній галузі надзвичайної актуальності набуває проблема переосмислення професійних і соціальних функцій вчителя, його суспільного призначення. Адже в сучасних умовах глобальної інформатизації саме вчитель несе відповідальність за духовне оновлення суспільства, виконуючи складну роль наставника і провідника